

خیمه‌های قومس

گزارشی داستانی و مستند، از زندگی اسرای عراقی در ایران
(اردوگاه سمنان)

ناصر صارمی

کتابخانه ملی و اسناد ایران

سرشناسه : صارمی، ناصر، ۱۳۴۱
 عنوان و نام پدید آورنده : خیمه‌های قومس، گزارش داستانی و مستند از زندگی اسرای
 عراقی در ایران (اردوگاه سمنان) ناصر صارمی/ به سفارش اداره کل حفظ آثار و
 نشر ارزشهای دفاع مقدس استان سمنان
 مشخصات نشر : بنیاد حفظ آثار و نشر ارزشهای دفاع مقدس - تهران . صریح ۱۳۹۶
 مشخصات ظاهری : ۱۵۲ ص: مصور
 شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۳۳۱-۳۸۹-۷
 وضعیت فهرست نویسی : فیا
 موضوع: جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹- ۱۳۶۷- اسیران عراقی - خاطرات
 موضوع : Iran Iraq war – 1980 – 1988- Prisoners and Prisons
 Iraqi- Diaries
 موضوع : Iran – Iraq war . 1980-1988- Personal narratives
 شناسه افزوده : اداره کل حفظ آثار و نشر ارزشهای دفاع مقدس استان سمنان / ادبیات
 انتشارات
 رده بندی کنگره : ۱۳۹۶ ۵۱۴۷۱۳ ص / ۱۶۲۹ DSR
 رده بندی دیویی : ۹۵۵ / ۰۸۴۳۰۶۳
 شماره کتابشناسی ملی : ۵۰۰۷۴۴۴

www.ketab.ir
 کت

عنوان کتاب : خیمه‌های قومس
 نویسنده : ناصر صارمی
 طراح جلد : میثم عبدلی
 صفحه آرا : فاطمه نصیری
 واپایش نهایی : فاطمه مصطفوی‌فر
 شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۳۳۱-۳۸۹-۷
 نوبت چاپ : اول
 سال انتشار : ۱۳۹۶
 شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
 قیمت: ۱۵۰۰۰ تومان
 چاپ و صحافی : کوثر
 کلیه حقوق این اثر برای نویسنده و اداره کل حفظ آثار و نشر ارزشهای دفاع مقدس استان
 سمنان محفوظ است.

نشانی مرکز پخش : ۱- تهران - خیابان انقلاب - روبروی دانشگاه تهران - پلاک ۱۲۶۶
 تلفن و نمابر : ۶۶۹۵۴۱۰۸ - ۰۲۱
 ۲- سمنان - میدان استاندارد - بلوار دفاع مقدس - مرکز فرهنگی دفاع مقدس - کدپستی :
 ۳۵۱۴۹۱۹۱۱۹ - اداره کل حفظ آثار و نشر ارزشهای دفاع مقدس استان سمنان،
 تلفن : ۳۳۴۸۰۹۹۱ - ۰۲۳

پیش گفتار

سمنان، که در دوره‌های پس از اسلام، جزء سرزمین تاریخی قومس به‌شمار می‌آمد، بخشی از ایالات «ورن» یکی از ایالات شانزده گانه‌ی دوران باستان بوده است. این ایالت از کانون‌های مهم اسماعیلیان در قرن‌های ششم و هفتم هجری محسوب می‌شده که دربرگیرنده‌ی صدو پنجاه قلعه بوده که هرکدام از آن‌ها را یک فرماندار زیر نظر داشته‌است. در اخبار و متون تاریخی نام ایالت و ناحیه‌ی قومس، به تکرار دیده می‌شود. اصطخری از جغرافی‌دانان و نقشه‌کشان برجسته‌ی ایرانی در قرن چهارم هجری، می‌نویسد: «قومس و سمنان و دامغان و بسطام پیوسته یکدیگر است» قبل از وی، ابن واضح (وضع) یعقوبی در البلدان (تالیف سال ۲۷۸ هجری قمری) می‌نویسد: «از ری تا قومس بر شاهراه و جاده بزرگ، دوازده منزل راه است که برخی از آنها معموره و برخی در بیابان‌هاست و قومس شهری است با وسعت و جلیل‌القدر و

نام شهر آن، دامغان است و آن شهر، اول شهرهای خراسان است.»
امروزه به تدریج نام و نشان قومس فراموش شده و از قرن پنجم به بعد
عموماً موضع آن را با دامغان مطابق دانسته‌اند.

سرزمین قومس، در همواره‌ی دوران، فراز و نشیب‌های فراوانی به
خود دیده‌است. چند هزار سال پیش از این، آتشکده‌ای خودافروز در آن
بنا گردید که بهرام را در برگرفت. در دوران حکومت امویان و عباسیان
به ویژه پس از قتل ابومسلم خراسانی به دست منصور دوانیقی، شورش
و بلوا سراسر ایران را در برگرفت و نهضت‌های بی‌شماری به وقوع
پیوست؛ یکی از آنها قیام بنهاد بود. در مدتی اندک، بسیاری از اهالی
طبرستان و نواحی شمال قومس یعنی سنگسر، شهمیرزاد و فولاد محله،
به دور رهبر این نهضت جمع شدند و قومس را به تصرف در آوردند.
یک هزار سال قبل، ناصر خسرو قبادیانی در مسیر سفر به مکه، به قومس
رسید. هفتصد سال پیش در دوران مغول، دیار قومس چون سایر نقاط
ایران از حمله و آسیب این قوم در امان نماند و متحمل خسارات جانی
و مالی بسیار شد. این چپاولگری از سال ۷۸۳ ه.ق. در عهد تیمور لنگ
نیز که حمله به ایران را شروع کرد، ادامه یافت. پس از ظهور و استقرار
حکومت صفویان، شاه اسماعیل صفوی به سرکوب گردن‌کشان ولایات
پرداخت. از جمله، حاکم قلعه‌ی فیروزکوه را دستگیر کرد و به این
ترتیب، ولایت فیروزکوه و خوار، سمنان و سنگسر به تصرف صفویان
درآمد. کریم‌خان زند با عنوان وکیل‌الرعا یا مدت ۲۹ سال در

ایران سلطنت کرد؛ اما در طی این مدت، شهرهای سمنان، دامغان، شاهرود، بسطام، را در اختیار بزرگان خانوادگی قاجار قرار داد. این سرزمین کهن، با مهر یا بی‌مهری ایام، برپا ایستاده و در عین حال توانسته بزرگانی بخرد را در خویش پیروانند.

قومی که در همه‌ی ادوار، نامش با اتفاقاتی تأثیرگذار همراه بوده، حالا در برهه‌ای دیگر، بخشی از رخدادهای مهم و بزرگ ایران پهناور را به تاریخ پیوند می‌زند، که راوی و نویسنده‌ی کتاب هم در این رهگذر، به عنوان گواهی بر آن سرگذشت‌ها، تاریخ شفاهی را مکتوب کرده‌است.